

MORGENAVISEN
Jyllands-Posten

Chefredaktion: Jørgen Ejbøl (ansvarshavende),
Ulrik Haagerup og Carsten Juste

Direktion: Jørgen Ejbøl (administrerende)
og Jens Bruun

Udgiver og tryk: Jyllands-Postens Fond - Jyllands-Posten A/S
8260 Viby J. Telefon 87 38 38 38. Se også side 2

Glædelig påske

HVOR ER GUD blevet af? Det skal jeg fortælle jer: Vi har slået ham ihjel. I og jeg. Vi er alle mordere.

Sådan skrev filosofen Friedrich Nietzsche, der døde i 1900.

Det er altid en sørgelig oplevelse, når nogen dør. Også Gud. Så er det, som om alle ting falder fra hinanden, og ingen ved mere, hvilken mening der er i tilværelsen. For en død Gud indstiller sin virksomhed - ligesom enhver anden død.

Hvis ingen tror på Gud, så er han en død Gud og dermed magtesløs. Den, som man ikke længere tror på, gør man sig fri af. Derfor forventer man heller ingen bistand fra den Gud, man ikke tror på. I stedet indføres der bistandshjælp.

Aldrig så snart er Gud død, før man begynder at sværte hans eftermæle. De store døde, de havde jo også deres brist. De var nok ikke helt så ædle, vise, kloge, modige, som vi troede. Sådan også med den døde Gud. Så længe han er levende, er det frygteligt at falde i den levende Guds hænder, men når han er død, bliver mennesker skadefro, han kan jo ikke længere ramme dem. Så siger de med bekymrede miner og hovedrende tonefald: Hvordan kunne Gud dog tillade koncentrationslejrene, hvis han var god og almægtig? Underforstået: Det var han heller ikke! Godt vi derfor slap af med (troen på) ham! Og hvad med alle de svinestregere, der er begået i hans navn? Godt man ikke er på det hold!

Men er Gud død, indsættes der straks en ny i hans sted. For så giver mennesker sig til at tro på noget andet. Lasternes sum er som bekendt konstant. Ustandseligt udsættes man for den borddame eller -herre, der ivrigt underholder med, hvor interessant det altså er, det, hun eller han nu tror på: »Jo, jeg tror på ud-af-kroppen-oplevelser, for jeg har selv haft en i Thailand!« Eller: »Kirken siger mig ikke så meget, men jeg går ind for Jesu kærlighedsbudskab!« I teorien altså, i praksis holder det hårdere! »Kærlighedsbudskab« - kan man tænke sig noget mere vammelt? Forsumpet "love-in"!

Mange tror på en universel kraft, forlyder det; andre på alternativ behandling, reinkarnation og holisme. Eller man bekender sig til "tolerance", som er den tro, at alting er lige godt og derfor ligestyldigt. Eller til "menneskerettigheder", som dels er udtryk for den åbenbarede godhed, dels altid krænkelse - af andre, hvad der giver rigelig anledning til moralsk forargelse, som altid har selvgheden som tillægsgevinst.

Eller man tror på principper, på et universelt regelsæt, hvor man moraliserende hæver sig over en konkret, historisk virkelighed og bekender sig til "antidiskrimination" og finder, at folkekirkens status »er diskriminerende over for andre trossamfund,« hvad der naturligvis vækker den allerhelligste forargelse. Så er det underordnet, dels at statens støtte til medlemmer af andre trossamfund - via fradrag på selvangivelsen af medlemsbidrag og undtagelse fra ejendomsbeskat - langt overstiger støtten til folkekirken; dels at staten i disse år plyndrer folkekirken, der bl. a.

må punge ud med svimlende udgifter til det nye register, som skal erstatte kirkebogen.

Folkekirkens status er alligevel "diskriminerende" - sådan principielt, siger de, der tror mere på principperne end på virkeligheden. Til gengæld ser de intet diskriminerende i, at jævne, sækulariserede danske påtvinges religiøs forkyndelse, bare de køber kokkenruller i Fakta, for der sidder en pige med tørklæde ved kassen.

Mens protesten imod diskrimination oprindeligt udspringer af en selvfølgelig interesse i at sikre alle samme frihed, bliver den i de troendes fanatiske håndhævelse til tankekontrol og overvågning: Såkaldt "svage grupper" påkalder sig medfølelse og indignation ved at udstilles som ofre - for snæversyn og fordomme. Og de snæversynede og fordomsfulde, det er flertallet, hvis holdninger følgelig må bearbejdes - om nødvendigt ved tvang, det vil sige ved lovindgreb. Da de troende naturligvis tror på sandheden, og da sandheden er gavnlige for alle, må alle de, der ikke kan indse den, belæres, altså indoktrineres, for religiøs tro er altid indoktrinering, eftersom den går ud på at manipulere med virkeligheden: En religiøs magt beror altid på den autoritet, hvormed den dekretterer, hvad tilhængerne må og ikke må tro på.

Påske derimod siger ligeud, at enhver, som tror på noget som helst, tror ikke på virkeligheden, men på en forvrænget virkelighed. Påskens budskab er ikke noget interessant, man sådan kan give sig til at tro på efter behov - som på flyvende tallerkener. Den tilbyder ingen forklaring på livet, for den siger - modsat alle religioner, ideologier og principper, at livet skal leves, før det skal forklares. Påske er tomhedens fest. Den peger på et hul i jorden, på en grav - en tom grav - og påstår så, at den ikke er en afslutning, men en begyndelse, ikke en begravelse, men en opstandelse.

Tro det eller lade være. Det gør ingen forskel. Medmindre tro ikke er frelste meninger og forkelet selvspejling, men en forpligtelse, som samtidig er en gave; liv, som samtidig er frihed; handling, som samtidig er selvforglemmelse; fremtid; som samtidig er frimodighed; tomhed, som samtidig er åbenhed.

Påskens skandaløse budskab er, at der intet er! Gud er død! Men hans død er menneskets opstandelse - til et jævnt og muntert, virksomt liv på jord. Et liv, som fylder tomheden ud - alene ved at leves; et liv, hvor ingen principper er universelle, ingen rettigheder absolutte, ingen sandheder endelige undtagen den, at friheden er menneskets rette element, som himlen er fuglens. Men en frihed, der er underlagt - ikke love og forordninger, som alle mulige religioner og ideologier vil tryne og svinebinde de troende med - men den besked: »Afsky det onde; hold jer til det gode« (Paulus).

Med den sammensmeltning af frihed og pligt banes der vej til det eneste liv og det eneste samfund, som er mennesker værdigt. Friheden til på eget ansvar at sige til og sige fra. Pligten til at regne enhver, ubetinget enhver, for din næste og ligeværdige.

Glædelig påske!

Mageløs foragt for folks smag

Af Kirsten Ellgaard,
Jordbrovej 9,
Århus N

I JP 8/4 MENER en filosof, at grunden til, at TV-serien Rejseholdet tager udgangspunkt i nye sager, bunder i en generel tendens til, at vi kun "gider" til beskæftigelse som med noget, som lige er sket. Det er da en mageløs foragt for folks smag og interesser.

Endnu mere uhyggelig er hovedforfatterens bemærkning om, at de pågældende familier blot kan slukke for fjernsynet, hvis de ikke magter at se det omdiskuterede afsnit.

Det er jo ikke gjort med, at de pågældende familier blot slukker for fjernsynet. Omverdenen reagerer jo alligevel, selvom de pågældende familier havde undladt at se afsnittet.

Et værre menageri

Problemstillingen bliver jo i øvrigt dobbeltsidig, idet både politiet, retsvæsenet og ikke mindst virkelighedens Rejsehold fremstilles som et værre menageri med et væld af "skeletter i skabene" i form af en sølle kone på et teater, halve og hele løgne og en voldelig masse partnere, som de forskellige har mindst lige så travlt med, som de har med deres arbejde, så tilliden til de pågældende instanser må jo også blive mi-

nimeret en del, hvis det er meningen, at »folk har godt af at se, hvad der foregår i virkeligheden.«

Det kan ikke være rigtigt, at nogen kan mene, at hvis folk ikke får serveret de sidste nye mord til aftenkaffen, så "gider" de ikke se fjernsyn.

Der er faktisk/og har været folk, som er/var istand til at lave TV-film som henrettet ud af virkelighedens verden ved kunstnerisk format, forstand, og ikke mindst fingerspidsformelse uden at have nødig at klynge sig til virkelighedens tragiske hændelser. Leif Panduro mestrede f.eks. kunsten, Lars von Trier, der kunne nævnes endnu flere...

Hvis man ikke er istand

til selv at frembringe et manuskript eller omarbejde en historie, så den kan bruges som idegrundlag og/eller indgangsvinkel til en TV-serie - af morderhistorier - så folk kan fastholdes ved skærmene, og ikke går hen og får særlige ideer om at ville læse aviser eller bøger eller lave andre ting i stedet for at se fjernsyn, burde man nok overveje at søge sig en anden beskæftigelse.

Tavshedspligten

Det er ikke alle mennesker, der kan forholde sig til halvt fiktion og halvt virkelighed på én gang.

Hvad i øvrigt med tavshedspligten?

Er den blevet et ukendt begreb efterhånden? Eller er den der endnu?

SONDAGSORDET

Af Kjeld Holm,
biskop,
Århus

Tro og håb

DET VAR EN væsentlig reform, da den nye Alterbog fra 1992 medtog hele Markusevangelistens påskevangelium.

I den gamle havde man ikke medtaget slutningen, - at de kvinder, der så den tomme grav og fik at vide, at Jesus ikke var hér, men var opstået fra de døde, ikke stormede væk i triumf og udbredte det set og hørte i alle retninger.

De var tværtimod bange og sagde ikke noget til nogen.

Hvad skulle det i øvrigt nytte? Ville de være blevet troet? Blev disciplene troet, da de kunne fortælle, at de i syner havde mødt den opstandne Kristus? Jo, nogle få gjorde måske, men det varede længe, før opstandelsestroen havde sejret i og med den magtfulde kirke.

Man kan ikke bevise opstandelsen. Den er - med K. L. Aastrups ord - »et budskab helt stillet blot / og værgeløst mod verdens spot.«

Beviset for opstandelsen budskab er eksistentielt. Det afgøres af "hin enkelte", om man ikke finder det muligt at leve uden det håb, som opstandelsen budskab har givet verden.

Jeg har sjældent set denne indsigtsformidlet mere nærværende end i Pär Lagerkvists roman om røverne Barabbas, i hvis sted Jesus blev korsfæstet. Han lægger sig på lur ved graven påskemorgen, men ser intet og tror sig dermed fri af denne Jesus.

Men han tager fejl. År derefter er det atter gået galt for ham, og han er blevet taget til fange og spærret inde i de uhyggelige kobberminer på Cypern, hvor han lænket til en armenier er dømt til at arbejde sig ihjel.

Denne armenier er kristen, og selv er han ikke i tvivl om, at hans tro har gjort, at han dannede i jorden i umenneskelighed og håbløshed har kunnet bevare sit menneskeværld.

En dag får han at vide, at Barabbas havde været ved Jesu grav påskemorgen.

Han begynder at spørge, og der sker det mærkelige, at den hårde og kyniske Barabbas begynder at fortælle det, han ikke havde set, men indtil da havde betragtet udelukkende som eventyr og opspind.

Forst fortæller han for at glæde den anden, men efterhånden fortæller han også for sin egen skyld. Opstandelsen bliver hans håb, hans overlevelse, hans livsmotiv.

Som for kvinderne den morgen - al deres angst til trods.

Opstandelsens sandhed - i en egentlig historisk sammenhæng - kan vi aldrig nærme os.

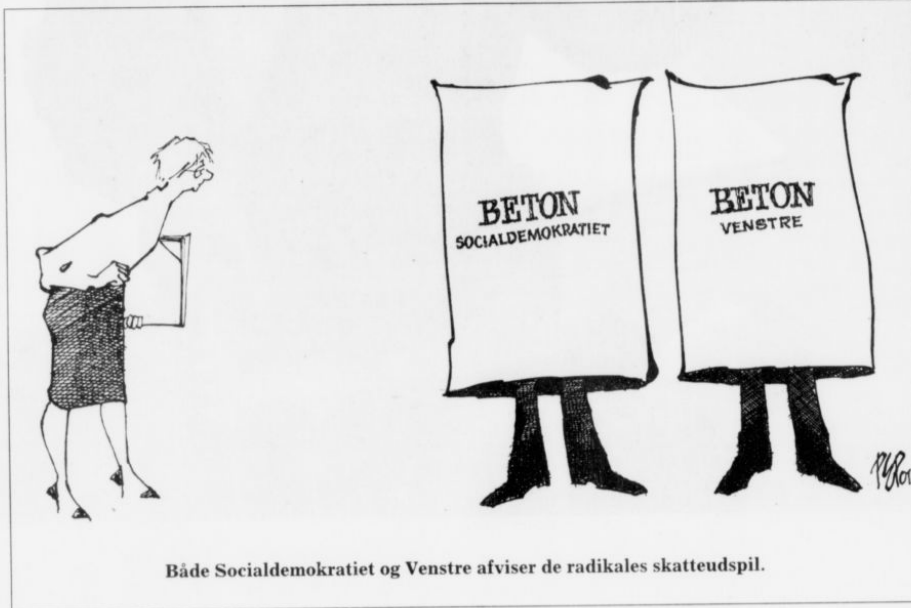
Men dens virkelighed, den kan vi spørge os selv om. Vi kan afvise denne virkelighed, hvis vi hver især har vort på det tørre, ikke vil vide af nederlag og håbløshed for os og vor verden.

Men hvis vi indser - som Barabbas -, at vore egne veje og udveje igen og igen er spærrede. At vi virkelig er fortabte mennesker, uløseligt knyttede til vor skyld og vor død, så er Guds levende håb, skænket alle mennesker den første påskemorgen og levedejrt siden da hver en ny påske, når budskabet om Jesu opstandelse berettes på ny, vor eneste mulighed.

Påske er håbets tid. Ikke et håb om mine udveje, men et håb til Gud. At han som forsoning og mulighed er bag os, når vi lever og foran os, når vi dør.

Hver påskedag - ja alle dage - »Dog somme, midt i sorgen ny, end tale tør om glæde,« siger Grundtvig. Og det er vel, hvad det handler om - at få mod til at tale om glæden.

Det kan vi, fordi det blev påske og bliver det igen.

DEN SOCIALE KAMP

De højere læreanstalter udgør vor tids magtbaser og truer friheden, og producenterne reduceres til en forsorgerklasse. Kan der rejses en diskussion herom i en tid, da de intellektuelle bestyrer den offentlige mening? spørger Steen Steensen.

Eksamen føder magt

Af STEEN STEENSEN

Vesterled 11, Ranum

HVILKEN ROLLE spiller de højere læreanstalter i den sociale kamp? Hvordan påvirker disse skoler samfundet?

Nævnte spørgsmål er af kolossal vigtighed. For i tiden fandtes relativt få mennesker med en længerevarende uddannelse. De belæstes indflydelse på udviklingen forekom derfor begrænset.

I dag er situationen en hel anden. Lad os få nogle tal på bordet.

I flere hundrede år var universitet i hovedstaden landets eneste højere læreanstalt. Ved år 1900 studerede mindre end 500 på skolen. Dette tal vokser forholdsvis moderat i første halvdel af det 20. århundrede. Men fra 1960'erne sker der noget. Mængden af læsende på Københavns Universitet overstiger de 20.000 i tal. For øjeblikket er der immatrikuleret 34.547 studenter ved læreanstalten.

Magten i bøgerne

Det er noget, der rykker. Samtidig skal man tage i betragtning, at Danmark i dag har flere højere skoler på banen. Det forholdsvis beskedne Aalborg Universitet tegner sig eksempelvis for 13.000 studerende. Andre og tilsvarende læreanstalter kører i et væsentligt højere gear. Omkring 150.000 unge mennesker er i gang med en langvarig teoretisk skoling.

Hver af de akademiske

institutter har desuden knyttet til sig en omfattende lærerstab, administration og forskergruppe.

Det er noget, der rykker. Eksamen føder magt. Teoretisk skoling udklækker et herrefolk. Uddannelse er klassedannelse. De boglige studier er i bogstaveligste forstand skelsættende. Uligheden vokser i samfundet.

Den sociale struktur ændrer fuldstændig karakter.

Ikke kapitalister

Men hvor bevæger de intellektuelle sig hen? Hvilken type af samfund giver kandidaterne udviklingsmuligheder?

Akademikerne vil ikke være kapitalister. Det står fast. Eksamensbesidderne har ingen planer om at få

vende med rapportskrivere og forvaltere, kommissærer og overvågere? Selvstændige næringsdrivende vil selv.

Altså måtte læreanstalterne forholde sig fjendtligt over for kapitalismen. Emdagsøgende kan ikke bruge den ukrænkelige ejendomsret til noget. Næringsfriheden blokerer for standens ambitioner. For kandidaterne drejer det sig om at få de selvregulerende kræfter udsdiftet med de embedsregulerende.

Et økonomisk system med handlefrihed er noget skidt. Handlingsplaner derimod udgør et gode. Planlægning kalder på de skriftkloge.

Redningen er politik. Politik frem for marked. Politikere skal så at sige over-

nemste vis. De intellektuelle tog fat om miljøet. Forureningen blev det helt store slagnummer. Økologismen synes skabt til kapitalisme-kritik. Effektivt og vedvarende formår den at afsløre kritisable forhold i næringslivet. Undersøgelser fulgte på undersøgelse.

Konklusionen i rapporterne var enlydende: Politiske indgreb kan ikke ske hurtigt nok. Samfundet er ved at gå under i røg, støj og møg. Katastroferne vinker forude. Snart er det for sent!

Vor tids magtbaser

Allerede i 1971 fik den uddannede klasse opprettet et miljøministerium.

Og siden er det gået slag i slag. Når samfundet er truet, kan ejendomsrettens ukrænkelighed ikke gælde. økonomisk frihed er uansvarlighed. Planer, forvaltning og overvågning må der til. Og skriveborde og bevillinger. Økologismen har virkelig ekspanderet politik og stat. Et utal af embeder er oprettet.

De højere læreanstalter udgør vor tids magtbaser. Herregårdene nød denne status i middelalderen. Nu rekrutteres den sociale autoritet fra skolerne. Viden og stat arbejder sammen.

Over for denne alliance synes bønder, fiskere og arbejdsfolk magtesløse. Kandidaterne bygger rede på deres rygge. Producenterne reduceres til en forsorgerklasse. Antallet af næringsdrivende falder drastisk. Sådan må det være, når embedsretten triumferer ejendomsretten.

Trykket fra den boglige klasse er overvældende. Læreanstalterne udgør et demokratisk problem. De højere skoler truer friheden.

Men er det gørligt at rejse en diskussion herom?

Kan problemet med de intellektuelle drøftes i en tid, da de intellektuelle bestyrer den offentliggjorte mening?

»Eksamensbesidderne har ingen planer om at få deres eget. De vil ikke trækkes med egen gård, fiskerkutter, dambrug, fabrik, minkfarm, butik, værksted eller vognmandsforretning.«

deres eget. De vil ikke trækkes med egen gård, fiskerkutter, dambrug, fabrik, minkfarm, butik, værksted eller vognmandsforretning. Ikke noget med selveje. Bølgærde kræver et embede. De vil have et skrivebord.

Denne stræben får skæbnens konsekvenser. De intellektuelle er nemlig i stand til at forme samfundet i deres eget billede.

Magten i bøgerne forekommer uimodståelig. Hid med et embede, lyder parolen.

I begyndelsen gik det slet ikke så let. Markedet vendte jævnt hen det døde øre til kandidaternes røn. Kapitalismen hylder nemlig de selvregulerende mekanismer.

Ret beset er embedsvæsenet et frit samfunds modstykke.

Hvad skal de næringsdriv-